

PIENINSKÉ BRADLÁ

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzázračnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU PIENINSKÉ BRADLÁ

Identifikačný kód územia: SKUEV0339 **Kraj:** Prešovský
Nadmorská výška: 586 – 867 m. n. m **Okres:** Stará Ľubovňa
Rozloha: 74,65 ha

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

Skupina bradiel

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu (UEV) Pieninské bradlá je pás tvorený skupinou skalných bráľ roztrúsených mimo územia Pieninského národného parku v katastrach obcí Litmanová – Litmanovské skalky, Jarabiná – Jarabinský prielom a Kamienka. Územie je v bezprostrednom kontakte s Pieninským národným parkom a je pokračovaním bradlového pásma. Vápencové podložie tvorí prirodzené biotopy pre výskyt xerothermných druhov, čo prispieva k zachovaniu typickej diverzity. Podstatná časť územia spadá do orografického celku Ľubovnianskej vrchoviny a len malá časť pri Kamienke patrí do orografického celku Pieniny. Skalné bradlá

Fragment Pieninských bradiel pri obci Litmanová

Babočka príhľavová (Aglais urticae)

Jarabinský prielom > >>

– bradlové tvrdoše sú tvorené z prevažnej časti rôznymi druhmi vápencov, okrem nich sa tu vyskytujú čierne a tmavosivé ílovcy s množstvom pyritizovanej, najmä amonitovej makrofauny – amonity boli morské živočíchy zväčša dravé, žijúce na prelome jury a kriedy. Vytvárali špirálovito vinuté aragonitové schránky, často priečne rebrované.

V Jarabinskom prielome v koryte potoka Malý Lipník je vytvorená sústava piatich kaskád a potok tam vymlel krútnanové hrnce s priemerom 5 m a hĺbke 3 m.

Pomerne veľkú časť ÚEV Pieninské bradlá 60 % je tvorená suchými a vlhkými lúkami, pastvinami, 40 % zaberajú samotné skalné steny a svahy.

V území bol zaznamenaný výskyt 4 biotopov (1 sladkovodný, 2 trávinné – bylinné biotopy a 1 skalný biotop).

Medzi zástupcov rastlinnej ríše národného významu, ktoré možno nájsť v území patria: plamienok alpínsky (*Clematis alpina*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), krušík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*).

Vstavačovec májový
(*Dactylorhiza majalis*)

Krušík tmavočervený
(*Epipactis atrorubens*)

Vretenica severná
(*Vipera berus*)

Rak riečny
(*Astacus astacus*)

NEGATÍVNE VPLYVY

Pieninské bradlá sú krajinnými dominantami vo veľkoplošných poľnohospodárskych pozemkoch a medzi hlavné javy ohrozujúce kvalitu životného prostredia patrí:

Prírodné javy bez možnosti ovplyvnenia človekom

- vápencové skalné steny a svahy podliehajú vplyvom poveternostných podmienok zvetrávaniu a tak dochádza k samovoľnému zrúteniu;
- samovoľné zarastanie pasienkov a lúk, ak by sa proces zarastania nepodarilo zastaviť došlo by k postupnému zániku chránených biotopov kosných lúk.

Opustený lom ponechaný na samovývoj

Antropické činnosti

- blízkosť poľnohospodárskych objektov a nezabezpečené zariadenia proti nežiadúcemu znečisteniu životného prostredia;
- vápencové skaly a svahy sú ohrozované ťažbou stavebného kameňa pre vodné hospodárstvo, v prevažnej miere na spevňovanie brehov potokov a riek – kameňolom pri Jarabinskom prielome.

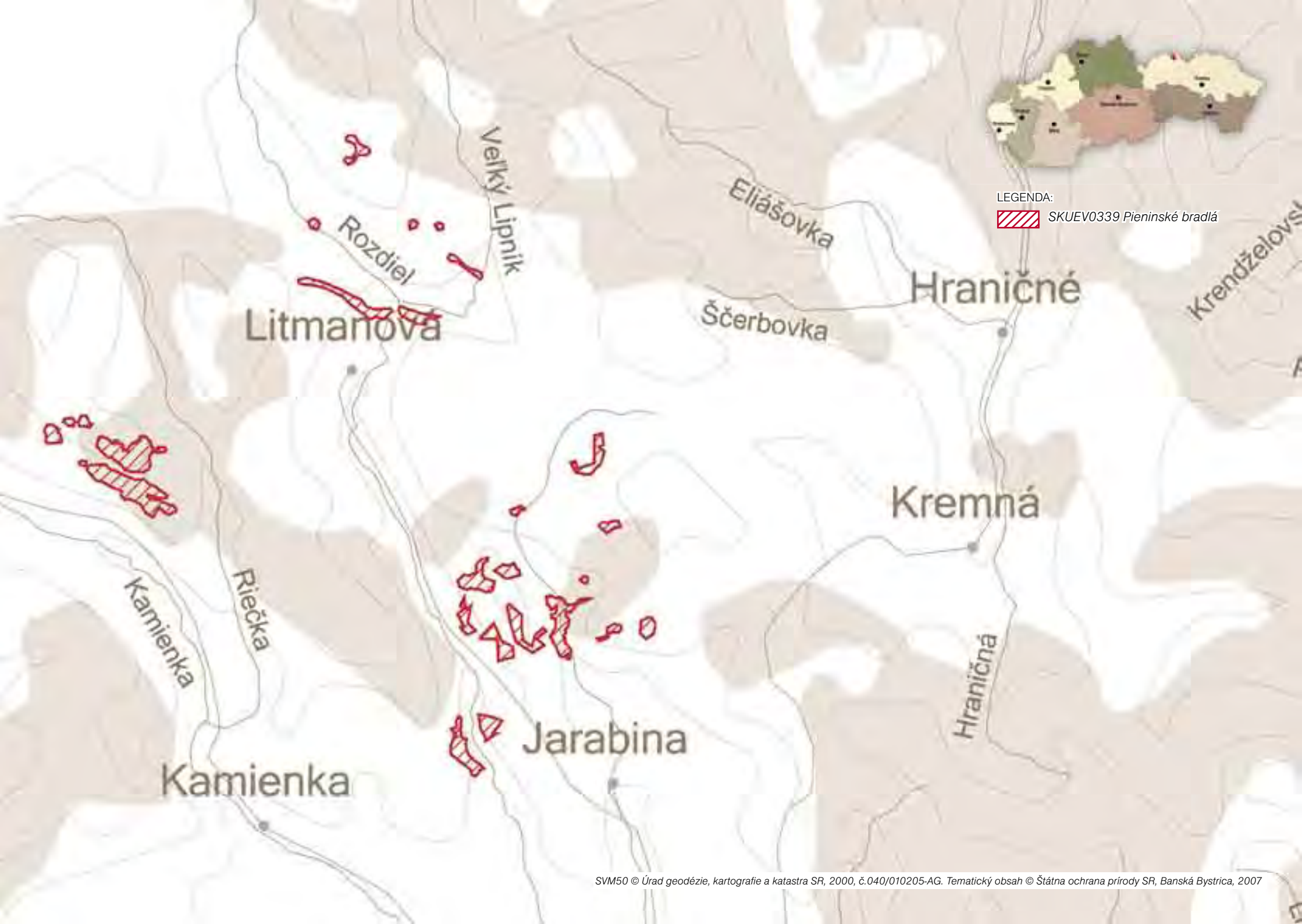
Pohľad na suchomilné bylinné porasty bradiel

Sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*)

Päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*)

LEGENDA:

 SKUEV0339 Pieninské bradlá

Litmanová

Rozdiel

Veľký Lipník

Eliášovka

Hraničné

Šcerbovka

Krendželovst

Kremná

Hraničná

Jarabina

Kamienka

Riečka

Kamienka

Skaly pri Litmanovej

Vykosené lúky pri bradlách

OCHRANA ÚZEMIA

Územie v súčasnosti nie je chránené formou chráneného územia, od vstupu Slovenska do EÚ v roku 2004 v ňom však platí v rámci predbežnej ochrany druhý stupeň ochrany.

Trávinné biotopy a porasty borievky obyčajnej

Ústie Jarabinského prielomu

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Pieninské bradlá, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

Pasenie oviec ako jedna z možností starostlivosti o územie

Turistický chodník v Jarabinskom prielome

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Medzi odporúčané spôsoby obhospodarovania patrí:

Lúky a pasienky

- pravidelné kosenie max. 2 – krát ročne;
- kombinovaná pastva a kosenie (možná kombinácia jarného kosenia s následným extenzívnym prepásaním územia hovädzím dobytkom alebo ovcami);
- výrub náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovaniu;
- odstraňovanie invázných druhov rastlín;
- čiastočná obnova poľnohospodárskych objektov a zabezpečenie zariadení proti nežiadúcemu znečisteniu životného prostredia.

Ostatné nelesné biotopy

- udržiavanie biotopov karbonátových skál a svahov v pôvodnom stave v záujme zachovania prirodzených biotopov pre výskyt druhov viazaných na tento biotop;
- v okolí turistických chodníkov a vodných tokov zabezpečiť ochranu biotopov environmentálnou výchovou návštevníkov a vytvoriť podmienky pre bezkonfliktné využitie územia na kultúrno – výchovné aktivity.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Sladkovodné biotopy	
Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia so <i>Salix eleagnos</i>	3240
Prirodzené a poloprirodzené trávinnobylinné biotopy	
Sucomilné trávinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (dôležité stanovišťa <i>Orchidaceae</i>)	6210*
Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	6230*
Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa	6430
Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Rašeliniská	
Slatiny s vysokým obsahom báz	7230
Skalné biotopy a jaskyne	
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210
Lesné biotopy	
Bukové a jedľové kvetnaté lesy	9130
Vápnomilné bukové lesy	9150
Lipovo-javorové sutínové lesy	9180*

Pohľad na lúky v oblasti Litmanová

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina	Slovenský názov	Vedecký názov
	koník	Stenobothrus eurasius

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-22-7

Štátna ochrana prírody SR
Správa Pieninského národného parku
059 06 Červený Kláštor
tel: 052/4181071-3,
fax: 052/4822395
e-mail: pienap@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © D. Baláž, © V. Kunštárová, © M. Kiska, © M. Malatinová, © J. Májsky,
© P. Polák, © K. Žlkovanová

Odborný text: Správa Pieninského národného parku

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – Pieninské bradlá, mečík strechovitý (*Gladiolus imbricatus*), kamenný hniec v Jarabinskom*

*prielome, päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopea*)*

zadná strana – Jarabinský prielom

